

Μήπως ο λαϊκισμός είναι μια χρήσιμη «παραμυθία» για το λαό μας ;

Μετά από 33 χρόνια που προσπαθώ να συμβάλλω στην ορθολογική αντιμετώπιση των ζητημάτων που απασχολούν το πολιτικό και διοικητικό σύστημα της χώρας μας, αναρωτιέμαι μήπως, όσοι το προσπαθούμε αυτό, υποτιμούμε την κοινωνική ψυχολογία του λαού μας.

Μήπως ο λαϊκισμός είναι μια χρήσιμη «παραμυθία» του λαού μας. Δηλαδή, μια αναγκαία παρηγοριά, μια ωφέλιμη ανακούφιση από τη θλίψη και τον ψυχικό πόνο που του προκαλεί η σκληρή πραγματικότητα.

Έχοντας συμβάλλει στη συγκρότηση δομών επιστημονικής και διοικητικής υποστήριξης της κεντρικής δημόσιας διοίκησης και της τοπικής αυτοδιοίκησης, που διαχειρίστηκαν μεταρρυθμίσεις και προγράμματα προώθησης της περιφερειακής και τοπικής ανάπτυξης και οι οποίες φαίνεται πως αποτέλεσαν «θερμοκήπια» και πόλους αριστείας στην εποχή που δημιουργήθηκαν, διαπιστώνω ότι συν τω χρόνω οι δομές αυτές χάνουν ένα τμήμα της «θερμοκρασιακής» διαφοράς τους από το διοικητικό περιβάλλον.

Παρόλα αυτά συνεχίζω να προσπαθώ για τη βελτίωση της κουλτούρας του προγραμματισμού και του επιχειρησιακού σχεδιασμού του δημόσιου μανατζμεντ και για τη διασφάλιση της συνέχειας, της θεσμικής μνήμης, της αποτελεσματικότητας και της αποδοτικότητας της ελληνικής διοίκησης, που συνδέονται βέβαια περισσότερο με τον δυτικό ορθολογισμό και λιγότερο με τις ανατολικές παραδόσεις μας. Γιατί έχω την εντύπωση ότι έχουμε πλέον επιλέξει ως κράτος και ως κοινωνία αυτόν τον ευρωπαϊκό προσανατολισμό. Ίσως γιατί χρειάζομαι και εγώ μια «παραμυθία».

Αρκετά νωρίς βέβαια συνειδητοποίησα, χάρις και στους πολιτικούς μέντορες που ευτύχησα να έχω, πως κανένα επιχειρησιακό σχέδιο μεταρρύθμισης ή πρόγραμμα ανάπτυξης δεν μπορεί να πετύχει, εάν δεν στηρίζεται σε ισχυρή πολιτική βούληση και σε ένα όραμα το οποίο να δημιουργεί, σε όσους απευθύνεται, μια ισχυρή ελπίδα για το αύριο.

Όταν μάλιστα χρειάστηκε να συμβουλευσω ένα πετυχημένο δήμαρχο στην προεκλογική περίοδο της επόμενης θητείας, του εξήγησα πως αντί να τονίζει το έργο της προηγούμενης τετραετίας του, θα πρέπει να προβάλλει τις προγραμματικές δεσμεύσεις του για την επόμενη τετραετία, εξηγώντας του, αυτό που έχουν πει έμπειροι πολιτικοί, ότι ο κόσμος δεν σε ψηφίζει για ό,τι έκανες, αλλά για ό,τι ελπίζει πως θα κάνεις αύριο, βασιζόμενος βέβαια στην αξιοπιστία που σου προσφέρει το έργο που πραγματοποιήσες. Εάν δεν πειστεί για το αύριο, σε ευχαριστεί για ό,τι έκανες και σε στέλνει στο σπίτι σου.

Παρόλα αυτά, πάντοτε ένιωθα μια επιφυλακτικότητα απέναντι στον πολιτικό λόγο που παρουσίαζε ένα όραμα χωρίς ρεαλιστικές προοπτικές, καθώς και ελπίδες που είχαν σοβαρό κίνδυνο να διαψευστούν.

Έχω αρχίσει όμως να αμφιβάλλω εάν έχω δίκιο να είμαι επιφυλακτικός. Σε όλη τη διάρκεια της Μεταπολίτευσης, πολλοί πολιτικοί, με ένα πολιτικό λόγο που είχε έντονα τα χαρακτηριστικά του λαϊκισμού, έκαναν μακρόχρονη πολιτική καριέρα. Άρα, παρά τη διάψευση των ελπίδων που δημιουργούσαν, ο λαός μας τους στήριζε εκλογικά. Ακόμη και στην τελευταία επταετία, όσοι απευθύνθηκαν στη λογική απομείωσαν το πολιτικό τους κεφάλαιο, ενώ όσοι μίλησαν στο θυμικό επιβραβεύτηκαν. Δεν θέλω να αναφερθώ ονομαστικά στους πολιτικούς αυτούς, γιατί το ζητούμενο είναι τι χρειάζεται τελικά η κοινωνία μας. Άλλωστε υπάρχουν πολιτικά κόμματα, που διατηρούν ένα έστω και μικρό πολιτικό ακροατήριο, προβάλλοντας διαχρονικά το ουτοπικό σενάριο μιας απολύτως δίκαιης κοινωνίας.

Μήπως λοιπόν ένα μεγάλο μέρος του λαού μας όταν διαψεύδονται οι ελπίδες που του δημιουργούν οι πολιτικοί που εμπιστεύθηκε, ζητά παρηγοριά και ανακούφιση από τη θλίψη και τον ψυχικό πόνο που του προκαλεί η σκληρή πραγματικότητα ; Μήπως απωθούμε τις λογικές αμφιβολίες, νιώθοντας πως ακόμη και οι μισές από τις πολιτικές υποσχέσεις να έχουν κάποιες πιθανότητες υλοποίησης, αξίζει να το ρισκάρουμε ; Μήπως οι αρετές του λαού μας βασίζονται κυρίως στο θυμικό μας ; Μήπως τελικά η «παραμυθία» είναι αναγκαία για τη σταδιακή και όχι την απότομη προσγείωση και την ομαλή συμφιλίωσή μας με το ρεαλισμό ;

Νιώθω πλέον αρκετά ώριμος να αποδεχθώ τη διάψευση των δικών μου ελπίδων για δυτικό ορθολογισμό στη δημόσια ζωή του τόπου μας, αλλά η συνεχής μείωση του ποσοστού του εκλογικού σώματος που συμμετέχει στην εκλογική διαδικασία μου δημιουργεί μια σοβαρή αμφιβολία.

Μήπως όλο και περισσότεροι απογοητεύονται από τη διάψευση των ελπίδων τους ; Μήπως περιορίζεται όλο και περισσότερο το ακροατήριο που αποδέχεται την «παραμυθία» του λαϊκισμού ; Μήπως κυριαρχήσει στην κοινωνία μας η εντύπωση, η οποία εκφράζεται από ορισμένους, ότι «όλοι το ίδιο είναι» ; Μήπως τελικά το πολιτικό μας σύστημα φτάσει να απορρίπτεται από το μεγαλύτερο τμήμα του λαού μας και ιδιαίτερα από τη νέα γενιά και να εκφράζει μια μειοψηφία του ;

Άραγε τι θα μπορούσε να μας βοηθήσει, όλους όσους ασχολούμαστε με τη δημόσια ζωή της αντιπροσωπευτικής δημοκρατίας μας, να ξανασυνδεθούμε με την κοινωνία, πριν καταντήσουμε να χωράμε όλοι μαζί σε ένα λεωφορείο ;